

A Vasarely-alapítvány épülete

A boldogság színes városa

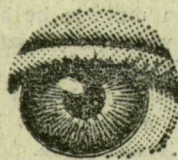
Az ENSZ 27. kongresszusa alkalmával, 1972-ben, Stockholmban, az első Környezetvédelmi Világkonferencián született meg a határozat, hogy minden évben június ötödike környezetvédelmi világnap legyen.

A környezetvédelem nemzetközi hadszínterén igényes programmal, céltudatos ars poeticával képviseli a művészetet Victor Vasarely, a világhírű, magyar származású, Franciaországban élő művész. „Harcolni a vizuális ártalmak ellen, megszépíteni a mesterséges környezetet, megvalósítani a boldogság színes városát.” Ezeket a gondolatokat jeleníti, testesíti meg a Marseille közelében, Aix-En-Provence-ban felépített alapítványában, valamint a közelben levő Gordes-ban, ahol művészetének megértését szolgáló módszertani múzeumot alapított.

Vasarely húsz évig készült arra, hogy megfelelő környezetben mutassa meg a világnak alkotásait. Századunk egyik legérdekesebb művészeti, építészeti alkotását álmodta meg és építtette fel a Fondation Vasarely néven ismeri a világ. Korunk egyik legjelentősebb művésze az építészeti integráció mestere is, programja évtizedek óta követeli, hogy a művészetet mindenkiszámára elérhetővé kell tenni, beilleszteni az emberi környezetbe! E cél érdekében egyetemes formanyelv kialakítására törekedett, inkább vizuális, mint értelmi művészetre. Az emberibb környezet megteremtéséért az építészethez, a közterekhez, a városképekhez kapcsolódó monumentális műveket alkotott. Művészetének célja az elemi esztétikai érzék fejlesztése, a természet formáit, színvilágát beépíteni az ember életébe. Nem csodákat, hanem megvalósításra alkalmas alkotásokat sürget, és aggódik,

hogy mához szóló művészetét ne csak évtizedek múlva hasznosítsák. Azért hozta létre saját költségén módszertani múzeumát és alapítványát, hogy az urbanistáknak, építészeknek, dekoratőröknek természetes nagyságban mutathassa be monumentális művészi alkotásait.

Különös építményként tartják számon a Fondation Vasarelyt, az alkotó planétáját a mai modern művészetben. Ő tervezte és irányította fantáziájának megvalósítását. Az épületkomplexumot hatszög formában emeltette, 12 méter magas falai üvegkupolában végződnek, ahol megsokszorozódik a külső fény. A tizenhat, egymás mellé helyezett épület-blokk homlokzata eloxált alumíniumból készült, ezüst alapon fekete kör-, fekete alapon ezüstkör-díszítéssel. A felülről sugárzó, fényfürdőben úszó, egymásba

nyíló belső teremcsopa a kinetizmus legsodálatosabb katedrálisát alkotja. A belső tér óriási, 5 méter széles, 8 méter magas, geometrikus elemekből tervezett művek borítják a falakat. Jellegzetességük, hogy a nézőpont változtatásával együtt változnak, ily módon teremtette meg az alkotó az örökközgás illúzióját. Negyvenkét monumentális mű, 800 tanulmány, mintegy 30 forma- és 30 színvarációban tárul a látogató elé a Vasarely-bolygón. Belső és külső integrációk, műtájképek, városközpontok a bemutatótermekben, az előadótermekben pedig audiovizuális programok, szemináriumok, elektro-mos képernyő, valamint 22 be-

mutatógép érzékelteti az egyedülálló produktumokat. Az integrációk a technika minden változatát képviselik, olajfestmény, relief, transzparens, az alapanyagok valamennyi fajtájában, a fától a fémig, a szintetikus plasztikáig.

Vasarely új anyagokat ajánl az építészeknek, a színes cementet, a homokköt, a kerámiát, a mozaikot, az üveget, a szintetikus anyagokat. Felvonultatja a jövő építkezési formáit, a szemnek tetsző, örömet okozó, harmonikus környezet kialakításának eszközeit. A modern építészet anyagaihoz illő új ornamentika kialakítása is foglalkoztatja, eszménye a sokszínű város.

Az esztétikus emberi környezet, az utcák, az épületek, a külső, belső terek, a városképek modern forma- és színvilágának kulcsát az építészet és a díszítőművészet egységében találta meg Vasarely. Ennek bizonyítására Európától az Egyesült Államokig számos monumentális műalkotására fogadott el megbízást. A többi között a caracasi egyetemi város részére fekete, sárga kerámia elemekből 100 négyzetméter felületű, mindkét oldalán szemlélhető, szabad téren elhelyezett, három monumentális művet készített. Mexikóban templomfal felület kiképzését vállalta, 20 méter magas és 33 méter széles felületen 9 egységből 134 különleges forma- és színhatású ablakdekorációt készített. Jeruzsálemben az Izrael Múzeum kertjének építészeti díszét alkotta meg. Grenoble-ban az olimpiai korcsolyapálya, Párizsban a Luxemburg rádió-televízió székháza nagyszabású fémhomlokzatát tervezte meg. Az ő alkotása emeli a brüsszeli Hilton-szálló külsejét. A Német Szövetségi Köztársaságban számos egyetem, középület, Svájcban szabad téren elhelyezett jelszobrok, középületdíszek, Franciaországban középületeken, egyetemeken, vasúti pályaudvaron, a Renault Művekben elhelyezett alkotásai teszik esztétikusabbá a környezetet. Mindezeket nagyméretű fotókon ismerhetik meg a látogatók.

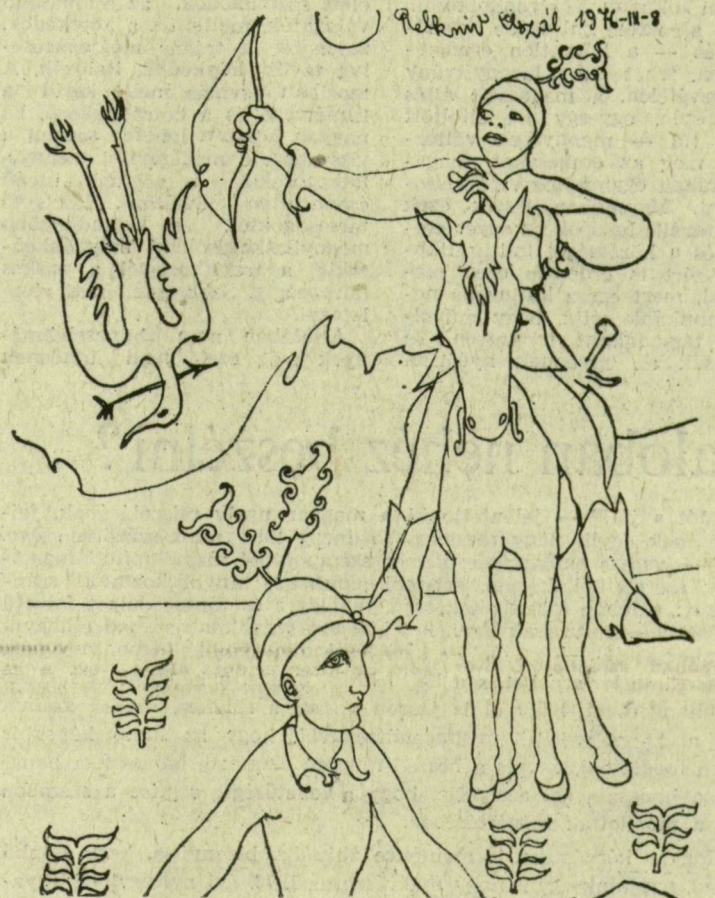
Pécsen, a szülőházában alapított múzeumban egyre több művét fedezhetik fel az érdeklődők. A gyűjtemény egy részét időnként vándorkiállításokon mutatják be az ország különböző városai-ban. Győrben a Kisfaludy Színház homlokzatán látható különleges alkotása, a fővárosban a Déli pályaudvar előterében áll mértani kompozíciókból készült térplasztikája. Vasarely minden alkalmat megragad, hogy művészetét minél közelebb kerüljön a tömegekhez.

ERDŐSI MÁRIA

Vinkler László grafikái

VIRÁG

NYILAS

KÜZDELEM

Idegen szavakkal

(Szergej Jeszenyin sírjánál)

Agyonszeretett földedbe gyökerezve állok pompa nélküli, elegancia nélküli sírod előtt, s felhangosan a bolondok, mondogatom felejthetetlen soraid: „Mezítlábas nagy csatangolásra nem hívnak már nyírfaligetek” mert „jéggé hűltél, míg mászt öleltél; tested most néma és hideg, lelkedből hús eső szemerkél”.

Ha nem is lelkedből, de a szeptemberi Moszkva szakadozott felhőiből bizony hűvös eső szemerkél.

Mit bánom én!

A Vaganyi temető mesebeli óriássá nőtt fái, nagy mancsú lombjai mintha fittyet hánynának az ősznek: tartogatják leveleiket. Talán, hogy ne ázzanak alattuk a sírokhöz zárandóklók tömegei, ha Neked már el is ázott az egész életed?

Ez hát a hely, ahol világcsavargó újtájdak vége szakadt; egy feketemárvány sírkő, minden más szöveg helyett rajta csak a neved, körben fiatalos nyírfák, egyetlen eltévedt orgonabokor, és

melletted nyugszik az édesanya.

Bátortalanul teszem föléd a cserepes aszparáguszt — mert mezei virágot itt nem árulnak a temetői virágboltban —, s közben félek a körbenállók szemérvillámaiktól, akik talán Konsztantyinovóból, a tengeren túlról, a Riviéráról vagy éppen a Kaukázusból hoztak mezei virágot Neked.

„Oroszhoz tovább sír, nevet, s hogy voltam egyszer, elfelejté” — látod nem vált be ez a jóslatod! Mert rossz kedvű gépkocsivezetőnk is, akinek láthatóan nem volt kedvére ma a moszkvai kocsi-kázás; azonnal földértült, amikor idevezető úticélunkat megmondtuk neki. „Az más!” —

mondta, és már nyomta is a gázpedált. Szergej Jeszenyin, az más.

Ha leányzó lennék — bíz' isten — még ma is szerelmes lennék aranyszőke üstöködbe, amely könyvespolcomról huncutkodik felém egy réges-régi fotográfiáról.

Fűzfapoéta koromban Tóled, csakis Tóled kölcsönzött sorokkal udvaroltam körbe az Évákat, Máriákat, Zsuzsannákat és Zsófiákat. Ha sikereim, ha kudarcaim voltak, tudom már: a Tied is voltak.

Azt is tudom, hogy mindezt megbocsátod, mert utolsó szállodai szobádban megbocsátottál sorsodnak a huszadi századnak.

És nem tehettek mást New Yorktól Moszkváig a világvárosok szalonjaiban kurizáló parfümös hölgyek sem, a fenkőlt irodalmi társaságok irigykedő pópái sem.

Látod, milyen hamar ránk zuhant ez az esős szeptemberi este? Már csak a madarak sírnak itt az örök álmok kertjében. Verseid sírját, mintha nem is idegen szavakkal, hanem egy közös nyelven, a költészet nyelvén: „Mint koszos gyapjától juhot; megnyirom most a kék eget.” Megnyirom, hogy sárga vitoriasként szállhasson az emberi képzelet, ahogy kedve tartja a vágya kíváncsok.

PÁTKAI TIVADAR